(३८) अथ सायंकाले आरण्यादागच्छन्तीनां गवां प्रतीक्षणे मन्त्रमाह । "एता आचरन्तीर्मधुमद्दुहानाः । प्रजावतीर्यशसो विश्वरूपाः ॥१४॥ बह्वीर्भवन्तीरुपजायमानाः। इह व इन्द्रो रमयतु गावः"इति । 'एताः' दृश्यमानाः, 'गावः', 'आचरन्तीः' अस्मानाभिमुख्येनागच्छतीः । कीदृश्यः, हे गावः 'वः' युष्मान्, 'इह' मद्गृहे, 'इन्द्रः', 'रमयतु' क्षीरादिसमृद्ध्या रतिहेतून् करोतु ॥

(३९) अथ वत्सबन्धने मन्त्रमाह । "पूषा स्य" इति । हे वत्स त्वं 'पूषा स्य' पूषासि, क्षीरस्य पुष्टिहेतुरसि ॥

(४०) अथ दोग्धुरुपसादने मन्त्रमाह । "अयक्ष्मा वः प्रजया सꣳसृजामि । रायस्पोषेण बहुला भवन्तीः । ऊर्ज्जं पयः पिन्वमाना घृतञ्च । जीवो जीवन्तीरुप वः सदेयम्" इति । हे गावः 'वः' युष्मान्, 'प्रजया सꣳसृजामि' वत्सेन संयोजयामि । कीदृशीर्युष्मान्, 'अयक्ष्माः' रोगरहिताः,'रायस्पोषेण' धनपुष्ट्या, 'बहुला भवन्तीः' बहुलाः प्रथिता भवन्तीः, पुष्टिहेतुभूता भवन्त्वित्यर्थः । 'ऊर्ज्जं' रसोपेतम्, 'पयः', 'घृतञ्च', 'पिन्वमानाः' सिञ्चतीः, युष्मत्प्रसादादहं 'जीवः', चिरंजीवे 'जीवन्तीः, चिरं जीविनः, 'वः' युष्मान्, 'उपसदेयं' उपेत्य भजामि ॥

(४१) अदुह्यमानाया गोरभिमन्त्रेणे मन्त्रमाह । "द्यौश्चेमं यज्ञं पृथिवी च सन्दुहातां । धाता सोमेन सह वातेन वायुः । यजमानाय द्रविणं दधातु ॥ १५ ॥" इति । 'द्यौः', 'पृथिवी च', इत्येते उभे देवते ते 'इमं यज्ञं' एतद्यज्ञसाधनं पयः, 'सन्दु-